

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quae de Montano, & illius pseudoprophetis commemorantur. Cap. XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

EVSEBII HISTORIAE

generi pararet exitium, effecit vt sectæ erroresque peregrini inauditiq; iterum contra ecclesiam in lucem educerentur. Quarum propugnatores, alij instar venenatorum serpentum in Asiam & Phrygiâ obrepserunt: qui profecto non dubitabant Montanum, paraclētū vocare, & duas mulieres, Pristillam & Maximillam ex eius quasi ludo egressas, prophetissas Montani, arroganter appellare. Nonnulli Romæ vigeabant: quorum Florinus, presbyterii ecclesiastici gradu abdicatus, & Blastus persimili implicatus errore, pariter cum illo principatū obtinuit. Isti certè complures alios, quasi ab ecclesiæ complexu abstrahentes, in suam pertraxere sententiam. Quorum vterque separatim nouam sectam ad veritatem euertendam excogitare laborauit.

Quæ de Montano, & illius pseudoprophetis commemorantur. CAP. XV.

Contra errorem, qui Cataphrygum dicitur, tū Apollinari, in Hierapolis episcopum (cuius mentio in superiore nostro sermone facta est) tanquam firmum & inexpugnabile præsidium, tum alios cōplures vnā cum illo viros, id temporis, perquā disertos, diuina vis ac potentia, veritatis propugnatrix, excitauit. Ex quorum libris permulta testimonia ad hanc nostram historiam accommodata, à nobis collecta sunt. Nam quidam ex his (quos modo diximus) in principio operis, quod contra Cataphryges scripsit, primū ostendit, quo pacto disputatione coram habita, cum illis fuerit absque scripto congressus, eorumq; errores refutarit. Isto enim modo scribendi facit initium. Quanquam longo iam & valde prolixo temporis spatio, Auirci Marcelle charissimè, à te, vt aliquid contra Cataphrygum hæresin, scriberem, incitatus sum, tamen hæctenus me ab illo instituto continui, non tam quod dubitarem falsa errorum commenta, me posse conuincere, & firmis testimoniis veritatē corroborare, quàm quod tum metuerem, tum sedulo præcauerem, ne euangelico noui testamenti verbo, cui neq; apponere, ne que detrahere quicquam licet, ei præsertim, qui secundum euangelium vitam degere instituerit, quibusdam viderer meo quasi Marte aliquid vel addere, vel

, vel statuere, quod non in eo omnino comprehensum sit.
 , Verum cum nuper essem Ancyrae, urbis Galatiae, & ec-
 , clesiam, quae est in Ponto, contentionum procellis ab
 , ista noua & inusitata, non ut illi dicunt, prophetia, sed
 , potius (ut post demonstrabitur) pseudopropheta con-
 , citatis iactatam offenderem, quantum poteram (iuuante
 , Deo) de his ipsis eorum erroribus, qui iam passim va-
 , gantur, & de iis quae ab illis proponebantur, multis die-
 , bus assidue in ecclesia disceptabam, adeo ut ea non so-
 , lum permagna efferretur laetitia, sed ad veritatem vehe-
 , menter roboraretur: & qui contrarias partes tueban-
 , tur, eodem temporis momento à me refutati, animos
 , deicerent, & omnes veritatis aduersarij summo dolo-
 , re auerentur. Ac cum praesbyteri, qui in eo loco erant,
 , praesente Zotico Otreno, postulabant, ut de his, quae
 , fuissent contra veritatis aduersarios eo sermone dispu-
 , tata, commentarium aliquem relinqueremus, istud ibi-
 , minimè quidem praestitimus, sed constanter illis sumus
 , polliciti (domino nobis gratiam largiente) nos illum
 , scriptis hoc loco mandaturos, & absque cunctatione
 , ad eos missuros. Ista aliaque deinceps verba in exordio
 , libri praefatus, & in sermone progressus paululum, au-
 , ctorem erroris, de quo locuti sumus, hoc modo com-
 , memorat. Illorum haereticorum originis, temeritatis,
 , & nouae ac recentis sectae, quae tantum dissidii & con-
 , tentionis in ecclesia concitauerit, talis causa extitit.
 , Pagus quidam esse dicitur in Mysia Phrygiae, quae nun-
 , cupatur Ardabam. Ibi ferunt quendam nomine Mon-
 , tanum, qui nuper ad fidem venerat, Grato tum procon-
 , sule Asiae, primum insatiabili quadam animi cupiditate
 , in primatu ambiendo incensum, simul atque aditu dia-
 , bolo aduersario ad se patefecerat, spiritu quodam ma-
 , ligno abripi, & de repente furore & mentis insania ex-
 , agitatum, bacchari, atque mox non temere solum gar-
 , rere, sed peregrinas quasdam voces fundere, & contra
 , quam ecclesiae consuetudo cum traditione, tum suc-
 , cessione antiquitus ab apostolorum temporibus eo-
 , usque deriuata postulabat, prophetare scilicet acce-
 , pisse. Ex illis, qui eo temporis articulo adumbratas
 , eas &

EUSEBII HISTORIAE

28
 eas & adulterinas voces audicione acceperant, nonnulli
 contra illum, tanquam infano spiritu præditum, dæmo-
 nio agitatum falsi erroris quasi vento pulsus, & hominū,
 denique multitudinem magnopere conturbantem acri-
 ter increpabant, & domini tū distinctionis, qua spiritum
 erroris internoscerent, tum ininarum quibus per terre-
 facti, vigilanter pseudoprophetarum aduentum præca-
 uerent, recordati, ne ita deinceps garrirer, prohibuerūt.
 Alii autem dominicæ distinctionis penitus obliti, de eo
 velut spiritu sancto, & dono prophetiæ imbuto, sese glo-
 riose extulerunt, atque insolenter intumuerunt: à quo
 decepti, inque fraudem inducti, spiritum illum vesanū,
 fallaciter blandientem, & populum in errorem astute in-
 ducentem, vehementer sollicitarunt, vt se à loquendo
 non amplius prohiberi permitteret. Diabolus igitur cū
 arte quadam, imo eiusmodi falsæ & fraudulentæ astutiæ
 præstigiis, perniciem contra istos, qui ita se Deo oppo-
 suissent, machinatus esset, & ab eisdem contra atq; me-
 ruerat, magno honore affectus, illorum mentem à fide,
 quæ est secundum veritatem, lapsam, errorisq; somno
 consopitam excitauit, incenditq; vt duas meretrices ad
 illud idem scelus impellerent, spirituq; complerent ad-
 ulterino, quò non aliter, quàm Montanus (què diximus),
 furiose, inepte, & nouo ac peregrino modo garrirer:
 vsque adeo vti spiritus ille veteratorius eos, qui tum in
 eo se oī lectarent, tum effuse gloriarētur, interdū beare,
 & promissorum magnitudine admodum inflatos red-
 dere videretur; interdū coniecturis, & rationibus pro-
 babilibus nixus, apertè eorum peccata coram redargue-
 ret, vt putaretur, etiam corrector vitiorum. Quanquam
 pauci ex Phrygibus erant, qui eius erroris tenebris in-
 uoluebantur, præfractus tamen ille & arrogans spiritus
 ad Catholicā & vniuersam sub cælo ecclesiam cõtume-
 liis onerandam eos propterea perdociuit, quòd idem ille
 pseudopropheticus eius spiritus, neque aditum ad illam
 sibi patentem habere, neque honorem in illa acquirere
 potuerat. Nam vbi fideles, qui Asiam incolebant, sæpe-
 numero, & multis in locis eiusdem in vnum conuenerāt,
 & doctrinam recens inductam explorare, & eam proph-
 nam ac

nam ac detestabilem ostenderant, & errorem ipsum improbarant, sic tandem isti tum ab ecclesia extrusi, tum à communione penitus depulsi fuerunt. Quæ cū scriptor ille in primo libro operis sui (in quo passim illorum errorem coarguit) accurate explicauerit, in secundo libro ista de morte illorum, quos supra persecuti sumus, commemorat. Quin nos ideo prophetarū interfectores appellarunt, quod garrulos in primis & loquaces illorum prophetas minimè admiserimus (hos enim prædicant esse, quos dominus pollicebatur se populo missurum) nobis iam quæso, respondeant. Ecquis, ambo, (o optimi) illorum, qui Montani & mulierū illarum disciplina eruditi, garrire cœperint, reperitur, qui vel à Iudæis sit persecutionem perpeffus, vel à nefarijs & facinorosis gentibus neci traditus? Nemo certe. Neque quisquam illorum præhensus, aliquando pro Christi nomine cruci affixus est: neq; in Iudæorum synagogis mulier vlla inter eos aliquando flagris cæsa, aut lapidibus vsquam obruta. Et quod ad Montanum ipsum, & Maximillam attinget, illi alio quodam, & longe diuerso mortis genere, occubuisse dicuntur. Nam istos ferunt spiritus vesani & perditum impulsu commotos, sibi laqueo mortem conscivisse. Non tamen simul credo, & eodem momento (ipso temporis puncto, quo alteruter obierit, multus sermo de illis inter homines versabatur) sed ita occubuisse, vt diximus, & eundem cum Iuda proditore vitæ exitum adeptos, constans fama est. Est etiam pari ratione de admirabili illo Theodoto, qui primus illius commentitiæ prophetiæ, quasi procurationem susceperat, valde creber sermo, quo modo è mentis potestate deturbatus, fraudulentum spiritum seipsum concrediderit: à quo sublimè aliquando in aerem sublatus, & de repente precipitem deiectum, misere ac perditè interiisse ferunt. At illi, rumor est, inquit, istud ita gestū esse. Nos ne igitur (o beate) nos ne eiusmodi quicquam pro certo nos scire censebimus, cum oculis ipsi minimè conspeximus? Montanus namque, Theodotus, & mulier illa, quæ suprâ commemorata est, fortasse sic, fortasse secus mortem oppetiuerunt. Rursus eodem in libro dicit, sanctos & pios

128
 pios episcopos id temporis conatos esse Maximillæ spi-
 ritum redarguere reprimereq; sed ab aliis, qui videlicet
 spiritui illi patrocinio esse studebāt, impeditos esse. Sic
 enim scribit. Ne amplius loquatur Maximillæ spiritus,
 Sicut Asterius Urbanus in libro suo illā loquentē indu-
 cit: omniū insectatione vrgeor, & tanq̄ lupus ab ouibus,
 repellor: nō sum lupus: verbū equidē sum, spiritus & vir-
 tus. Sed virtutē quāso in spiritu euidēter declaret, ostē-
 datq; atq; adeo Zoticū ex vico quæ dicitur Comana, &
 Iulianū ex Apamea, cum viros probatos, tū episcopos,
 qui id temporis ad eam explorandam, & cum ipso garr-
 ente spiritu differendū aduentauerant (quorū ora The-
 mison cū suis obturabant, neque vllō modo patiebātur
 mendacē illū & subdolū spiritum, ab illis redargui refel-
 liq;) cogat fateri, si poterit, illum ipsius spiritum, verum
 & ingenuū esse. In eodē libro, iterum, paucis verbis in-
 terpositis, quæ ad cōmentitias illas Maximillæ prophe-
 tias conuincendas accommodantur, tum tēpus quo ipse
 ista scripserit, ostendit, tum vaticinationum illius memi-
 nit, quibus ante augurabatur beila & seditiones futuras:
 quarum commenta isto modo coarguit. Qui fieri po-
 tēst, vt istud illius mendacium iam non satis omnibus
 perspicue exploratum sit? Nam ex eo tempore, quo illa
 mulier abiit è vita, ad hunc vsque diem plures quam
 tredecim anni intercesserunt: & neque bellum in aliqua
 regione separatim, neque passim in toto orbe terrarū
 gestum hactenus accepimus: quin Christianis etiam,
 Dei misericordia largiente, pax secunda & stabilis per-
 mansit. Hæc ex secundo libro hactenus. Ex tertio item
 pauca verba proferam: quibus Montani æmulos, qui
 inani ostentatione complures ex suis, martyres fuisse,
 iactitauit, impugnat ad hunc modum. Cum iam omnia
 illorum argumenta, quæ supra posuimus, sint penitus
 confutata, & nihil habeant, quod dicant amplius, ad
 martyres confugiunt, seque affirmant cōplures habere
 martyres, atq; hoc certū argumentū esse virtutis & po-
 tētia, quæ est in prophético illorū spiritu audita. Ceterū
 istud, vt videtur, omnino à veritate alienissimū est. Etenī
 nō pauci aliarū hærēsū propugnatores, permultos ven-
 ditant

diaant se habere martyres, non tamen propterea cū illis
 cōsentimus, neq; illis veritatem penes se tenere fatebi
 mur. Qui primi ex Marcionis hēresi Marcionistæ vocati
 sunt, permultis se Christi martyribus abundare prædi-
 cant: sed tamen Christum ipsum (vti veritas postulat)
 minimè cōfitentur: Non multò post, ista addit, simulatq;
 viri verè ecclesiastici & catholici persecutionis tempo-
 ribus, ad testimoniū fidei, quæ est ex veritate, vnà cū qui-
 busdā Cataphrygū hēresi cęcatis, (quos illi hēretici pro
 martyribus habebāt) essent forte vocati, ab illis planè dif-
 fenserunt plurimum, & ne cum vesano ac dementi Mō-
 tani & mulierum sibi in societatem ascitarum spiritu, vlla
 ex parte consentire viderentur, cum illis communicare
 ad extremum vsq; spiritum prorsus recusarunt. Atque
 hoc verum esse & nostris temporibus Apameæ, quæ
 iuxta Mæandrum sita est, gestum, Gaius, & Alexander
 Eumeniæ prognati, qui tunc martyrium subibant, satis
 perspicuè declararunt.

De Miltiade, & eius lugubrationibus.

CAP. XVI.

IN eodem libro idē auctor Miltiadis scriptoris, vtpote
 qui contra hēreticorū errorē, quos antè demonstraui-
 mus, librū exarauisset, mentionem facit: vbi etiā qui-
 busdam eorum ipsorum hēreticorum vocibus citatis
 adnectit, quæ sequuntur: *Ista cum in quodā opere Mil-
 tiadis (in quo ostendit, minime credere oportere, quenq;
 prophetam furore percitū prophetare solere) fortè re-
 perirem, breuiter velut in compendium contuli. Longi-
 us item aliquanto progressus, in eodem prophetas noui
 testamenti recitat: quibus Ammiam quendam, & Qua-
 dratū annumerat. vbi sic loquitur. Hic pseudopeta Mō-
 tanus (quem impudētia & audacia sequūtur, vt comites)
 cū esset furore correptus, ex inscitia quadam voluntariā
 ordinis, in insaniā animi nō volūtariā, secuti ante dixim⁹
 præceps tandē delabebatur. At verò neq; quenq; veteris
 testamēti prophetā, neq; quenquā noui ostendere pote-
 runt, qui insano spiritu ad hunc modū fuerint aliquan-
 do exagitati. Neque de Agabo, neque de Iuda, neque
 de Sila,*